

VERKSAMHETSREDOVISNING 2018

Dnr IKE-2019-00136

Produktion: Maria Hökbåghe och Therese Björn Johansson

Tryck: LiU-Tryck, Linköping.

Foto: Peter Karlsson, David Brohede, Therese Björn Johansson, Maria Hökbåghe, Getty Images. Alla barn och ungdomar är modeller och har inget med Barnafrids verksamhet att göra.

VERKSAMHETSREDOVISNING

BARNAFRID - NATIONELLT CENTRUM FÖR KUNSKAP OM VÅLD MOT BARN 2018

FÖRORD

” TILLSAMMANS KAN VI MÖJLIGGÖRA EN VÄRLD
DÄR BARN VÄXER UPP UTAN VÅLD. ”

2018 års arbete har präglats av högt tempo och tillväxt i form av nya medarbetare och projekt. Vi har genom föreläsningar, utbildningar, nätverk och samarbeten mött mängder av engagerade och duktiga människor från vitt skilda yrkesgrupper som i sitt arbete möter utsatta barn.

Under året fick vi glädjande nog tre nya och viktiga regeringsuppdrag. I det första har vi arbetat med en utvärdering av Sveriges 32 Barnahus som ska slutrapporteras till regeringen i mars 2019. I uppdraget #traumapåkartan är målet att höja kompetensen inom BUP och första linjens psykiatri när det gäller vård till traumatiserade barn. Detta projekt sträcker sig till år 2022. I det tredje uppdraget kartlägger vi kunskapsbehoven på Sveriges barnahus när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck.

Vi har upplevt ett intensivt år där vi bland annat har samlat våra nätverk ett flertal gånger, och rest Sverige runt i en föreläsningsserie för socialtjänsten. Barnafrids medarbetare är flitigt anlitade föreläsare och har presenterat forskning och kunskapssammanställningar på många konferenser och kongresser. För att ytterligare öka kunskapsspridningen har 2018 präglats av en satsning på kommunikationsarbete som kommer att fortgå under kommande år.

I november 2018 kunde vi stolt presentera den allra första Barnafridskonferensen. Innehållet utgick från INSPIRE – seven strategies to end all violence against children och Sveriges arbete som vägvisarland inom Agenda 2030. 150 personer kom till Linköping och lyssnade till Sveriges främsta föreläsare inom barnhälsovård, socialt arbete, barn- och ungdomspsykiatri samt rättsväsende.

En av Barnafrids viktigaste uppgifter är att samarbeta med andra verksamheter och också sprida andra organisationers kunskap till yrkesverksamma. Vi har under året haft många givande samarbeten

med både andra myndigheter och ideella organisationer.

Sverige är ett av de bästa länderna i världen för barn att växa upp i, men det finns mycket kvar att göra. Barn utsätts tyvärr för många olika sorters våld och övergrepp idag. Det sker både inom familjen och i skolan, på nätet och i samhället och drabbar barns möjligheter att nå sin fulla potential. Detta är både oacceptabelt och brottsligt. Arbetet med att förebygga våld mot barn måste därför vara långsiktigt och uthålligt. De professionella som möter utsatta barn måste ges rätt verktyg och kunskap om vilka insatser som hjälper, och hur de kan påverka barns liv i rätt riktning.

Vi på Barnafrid verkar för att skapa ett samhälle som har förmågan att ge alla barn en fredad uppväxt. Med kunskap som bas, i samarbete med andra och tillsammans med engagerade professionella, kan vi tillsammans möjliggöra en värld där barn växer upp utan våld.

Moa Mannheimer, centrumchef

ÅRET SOM GÅTT

NÅGRA BILDER

UPPDRAG

juni 2015 beslutade regeringen att tilldela Linköpings universitet ett uppdrag att stå som värd för ett nationellt kunskapscentrum, Barnafrid, med syfte att samla och sprida kunskap om våld och andra övergrepp mot barn.

I uppdragsbeskrivningen slår regeringen fast att samhället har ett gemensamt ansvar för att barn växer upp under goda förhållanden och att alla lämpliga åtgärder vidtas för att skydda barn mot våld och andra övergrepp.

Syftet med Barnafrids verksamhet är att bidra till att utsatta barn möter yrkesverksamma som erbjuder en rättssäker hantering, ett gott omhändertagande och rehabilitering med barnets bästa i fokus. Barnafrids arbete sker i enlighet med Barnkonventionen och FN:s globala mål i Agenda 2030 som handlar om att förebygga och stoppa våld och exploatering av barn.

Yrkesverksamma vid myndigheter och andra aktörer som arbetar med barn behöver ha kunskap som grundas på vetenskap och beprövad erfarenhet. Många gånger ska beslut fattas som kan få avgörande konsekvenser för ett barns framtid. Barnafrids uppdrag är således att arbeta för att det kunskapsunderlag som används håller så hög kvalitet som möjligt, är heltäckande och samordnat. Dessutom ska centrumet på ett systematiskt sätt sammanställa och sprida befintlig kunskap till berörda aktörer.

De huvudsakliga uppgifterna för Barnafrid enligt regeringens uppdrag är att

- identifiera behov av kunskap gällande barns utsatthet för våld och andra övergrepp
- sammanställa befintlig kunskap inom området
- sprida kunskap till yrkesverksamma
- ansvara för omvärldsbevakning såväl nationellt som internationellt
- i samråd med berörda myndigheter, organisationer och forskare ta fram utbildnings-

och informationsmaterial samt genomföra tvärprofessionella utbildningar och kurser

- om möjligt erbjuda utbildningar i webbaserad form
- vara en länk mellan forskning och praktik, bland annat genom att verka för ökad samordning samt främja nätverk för kunskapsutbyte mellan forskare, praktiker och idéburna organisationer
- identifiera angelägna utvecklingsområden och redovisa dessa årligen till regeringen
- tillvarata barns synpunkter och erfarenheter i arbetet på lämpligt sätt
- uppmärksamma skillnader i utsatthet mellan flickor och pojkar
- medverka i lämpliga redan befintliga nationella referensgrupper.

Vision

Ett samhälle som har förmågan att ge alla barn en fredad uppväxt.

Mission

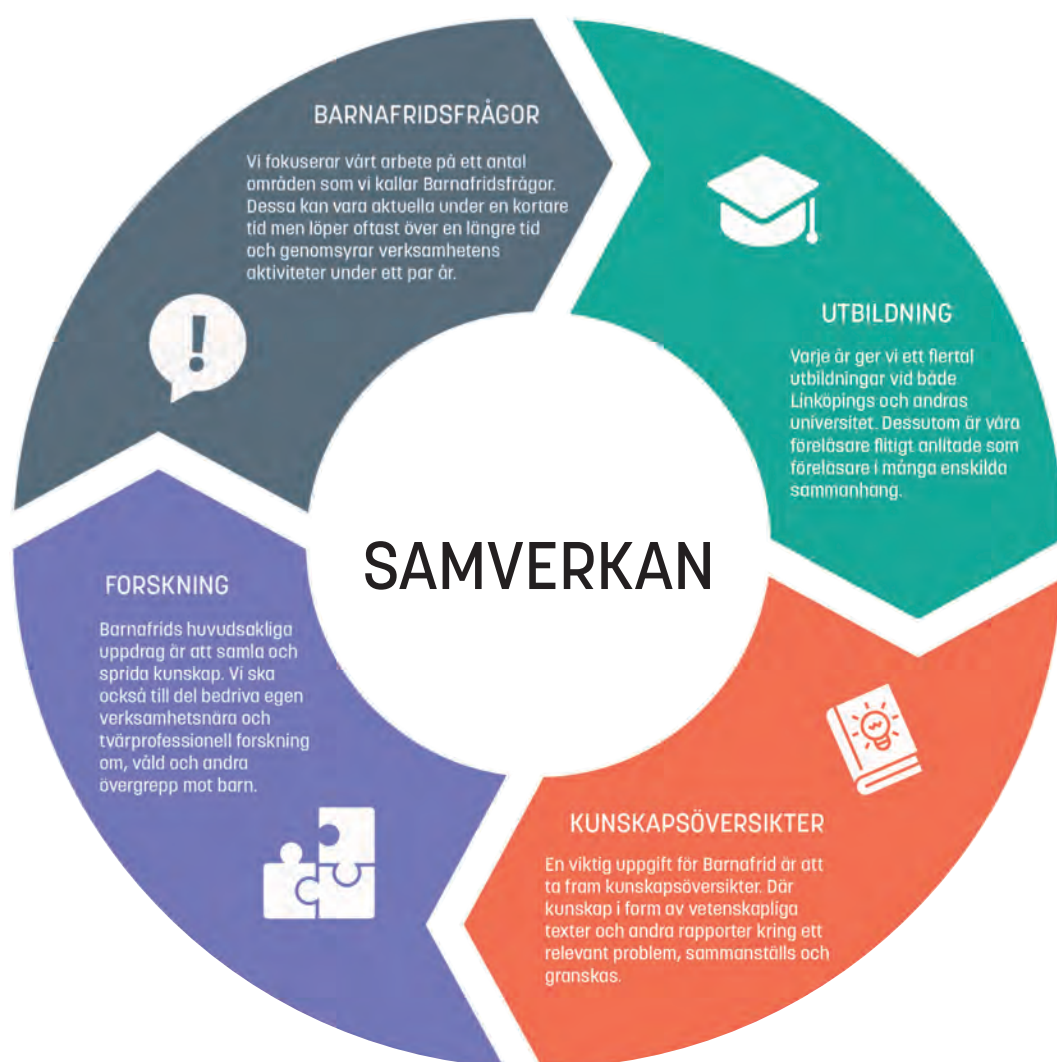
I enlighet med regeringens uppdragsbeskrivning är målet för verksamheten att samla och sprida kunskap om våld och andra övergrepp mot barn på ett strukturerat sätt. Detta ska bidra till att uppnå ett förbättrat förebyggande arbete samt metoder för tidig upptäckt av våld och andra övergrepp mot barn, liksom att utveckla effektiva insatser som bidrar till att skydda och stödja barn som utsatts för våld och andra övergrepp.

Vårt arbete vilar på en tvärvetenskaplig grund och vi ska underlätta för myndigheter som arbetar med och för barn, att samarbeta på det sätt som bäst gynnar barnet och dess familj. Barnafrid arbetar för att ta positionen som nationell kunskapsledare, men vi strävar också mot att svensk kunskap och erfarenhet ska spridas till andra länder då barns rätt till skydd från våld och övergrepp är internationell.

Målgrupper

Barnafrid riktar sig till människor som i sitt yrke möter utsatta barn. Primär målgrupp är ett antal professioner inom breda samhällsinstanser som rättsväsende, skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård. Målgruppen omfattar även yrkesverksamma vid relevanta myndigheter och organisationer inom olika politik- och verksamhetsområden, samt ideell sektor.

Sekundär målgrupp är studenter som i sitt framtida yrke kan komma att möta utsatta barn. Under 2018 påbörjades arbetet med att genomföra en så kallad Problem Detection Study. Syftet med undersökningen är ta reda på vad målgrupperna anser sig sakna för kunskap, samt hur de själva formulerar och prioriterar dessa kunskapsluckor. Detta för att vi ska kunna anpassa vår kunskapsspridning efter de egenupplevda kunskapsbehoven hos de olika professionerna och därmed uppfattas som relevanta.

ÅRET SOM GÅTT

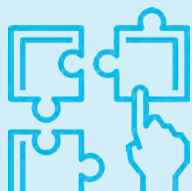
NÅGRA HÖJDPUNKTER

” Tack för spännande och lärorika dagar! Många bra föreläsare; önskar att jag kunde ha gått på alla! ”

År 2018 arrangerades Barnafriidskonferensen för första gången. Cirka 150 åhörare lyssnade till några av Sveriges främsta företrädare inom barnrättsområdet.

5 nya medarbetare

Under året anställdes fyra utredare och en kommunikatör.

Nationell strategi och jämställt killsnack

Under Almedalsveckan arrangerade vi fem egna seminarier och medverkade i flera andra. Vid ett av dem deltog centrumchef Moa Mannheimer i en paneldebatt tillsammans med bland andra Polisen och Fryshuset där panelen resonerade kring vad som kan göras för att hjälpa barn som riskerar att söka sig till den kriminella banan. Andra teman som Barnafriids medarbetare diskuterade under veckan var en nationell strategi för att bekämpa våld mot barn, svenska ungdomars pornografikonsumtion, rätten till stöd och behandling och om det är möjligt att uppnå jämställt killsnack.

Universitetskurser

Under året har Barnafriid hållit i två universitetskurser på Linköpings universitet. 82 personer gick kursen Traumafokuserad kognitiv beteendeterapi som vänder sig till dem som i sitt arbete möter och behandlar barn som utvecklat symptom på PTSD. Kursen Barnmisshandel och sexuella övergrepp vänder sig till personer som i sitt arbete möter barn utsatta för övergrepp av olika slag, och hade under året 22 deltagare. I samverkan med Karolinska Institutet och Ericastiftelsen ger vi också kursen Barn och trauma. Kursen som 2018 hade 32 deltagare ger kunskap om hur barn, unga och deras familjer påverkas av och bör stödjas efter potentiellt traumatiserande händelser.

1000 följare på Facebook

Detta kan tyckas vara en liten skara i jämförelse med stora barnrättsorganisationer med många tusentals följare, men vi vänder oss inte i första hand till den breda allmänheten. Vid en jämförelse kan vi dock konstatera att Barnafriids inlägg har en betydligt högre engagemangsgrad än andra organisationers. Det visar att vårt innehåll är relevant för våra följare och gör att de gillar, delar vidare och kommenterar. Tack vare detta ökar vi vår räckvidd och kännedomen om Barnafriid, och fler får möjlighet att ta del av vår kunskap.

INNEHÅLL

FÖRORD	3
ÅRET SOM GÅTT	4
NÅGRA BILDER	4
UPPDRAG	6
Vision	6
Mission	6
Målgrupper	7
ÅRET SOM GÅTT	8
NÅGRA HÖJDPUNKTER	8
INNEHÅLL	9

Kapitel 1

STRATEGI	10
Omvärldsfaktorer	12

Kapitel 2

ORGANISATION	14
Medarbetare	15
Styrelse	15
Hållbarhet	15

Kapitel 3

EKONOMI	16
Budget	17

Kapitel 4

GRUNDUPPDRAG	18
Omvärldsbevakning	19
Samverkan och kunskapsspridning	19
Andra former av kunskapsspridning	20
Samverkansprojekt	21
Inkludering av barns perspektiv och erfarenheter	23
Uppmärksamma skillnader i utsatthet mellan pojkar och flickor	23
Samordning	23
Internationell samverkan	23

Kapitel 5

REGERINGSUPPDRAG	24
Barnahusutvärderingen 2018 - 2019	25
Kompetenshöjande insatser för Barnahus om hedersrelaterat våld och förtryck	25
Kompetenshöjande insatser gällande traumavård riktade till barn- och ungdomspsykiatri och första linjens psykiatri - #traumapåkartan	25

Kapitel 6

KOMMUNIKATION	26
Kommunikationsstrategi	27
Kommunikation via hemsida och sociala medier	27

KAPITEL 1

STRATEGI

inom barnrättsområdet råder en utpräglad specialisering. Barnafrid skapar därmed ett viktigt värde för samhället i allmänhet, och yrkesverksamma som möter utsatta barn i synnerhet, genom att inta en samordnande funktion som arbetar utifrån ett brett barnrättsperspektiv. På ett systematiskt sätt sammanställer och sprider vi den kunskap som finns både inom centrumet och hos andra aktörer, till berörda målgrupper. Dessutom bidrar Barnafrid till bättre metodutveckling i ovanliga eller svåra tvärprofessionella frågor, och tillhandahåller gemensamma utbildningar och kurser för yrkesverksamma inom området.

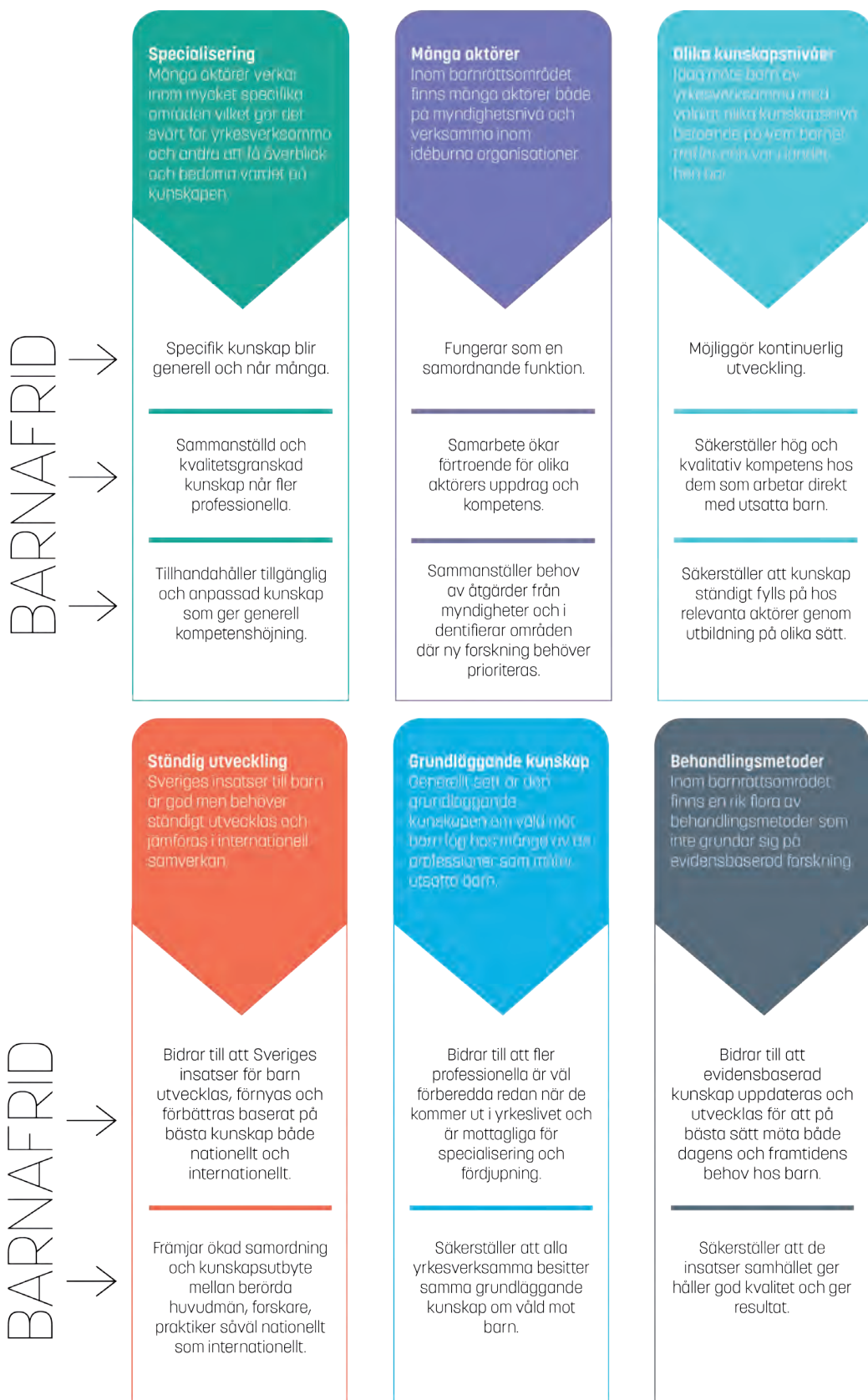
Linköpings universitet ska i enlighet med universitetets strategi bidra till en samhällsutveckling baserad på kunskap. Ett viktigt samhällsområde är barns utsatthet för våld och andra övergrepp. Att ta ansvar för kunskapsutvecklingen hos de professionella som möter dessa barn är därför en angelägen uppgift för universitetet. Barnafrid utgör ett av rektor särskilt inrättat centrum som på ett vetenskapligt förankrat sätt ska fullgöra regeringsuppdraget.

Kopplingen till ett av Sveriges ledande universitet stärker också våra möjligheter att nå ut brett och samverka med forskare och lärare på andra lärosäten.

Omvärldsfaktorer

Samhället har ett gemensamt ansvar för att barn växer upp under goda förhållanden och att alla lämpliga åtgärder vidtas för att skydda barn mot våld och andra övergrepp. Samhällets ansvar för skydd av och stöd till barn och unga som far illa behöver förbättras. Barnafriids uppdrag är att svara upp mot en del av de utmaningar som finns för att Sverige ska kunna uppfylla sina skyldigheter enligt FN:s barnkonvention.

ETT SAMHÄLLE SOM HAR FÖRMÅGAN ATT GE ALLA BARN EN FREDAD UPPVÄXT

MÅLGRUPP

Människor som i sin profession möter utsatta barn

TEMA

Vi möter kunskapsbehovet hos professionerna. Därmed gör vi samhället bättre rustat att bemöta utsatta barn.

LÖFTE

Vi lovar att du blir bättre på ditt jobb.

TJÄNST

Kvalitetssäkrad kunskap som skapar lösningskraft.

POSITION

Barnafrid tar position som kunskapsledare.

PRINCIPER

Tvärvetenskaplig grund
Barnperspektiv
Mod

KAPITEL 2

ORGANISATION

Barnafrid är en särskild arbetsenhet med administrativ anknytning till Institutionen för klinisk och experimentell medicin (IKE) på Linköpings universitet. Centrumet utgör en egen resultatenhet, men ingår som en integrerad del av bokslutsenheten IKE. De närmare villkoren för centrumets förvaltning anges i anknytningsavtalet mellan centrumet och institutionen.

Medarbetare

År 2018 bestod Barnafrid av en centrumchef (heltid), en administratör (heltid), en kommunikator (90%), en biträdande professor och två lektorer (50 % vardera). Vidare återfinns här en professor emeritus och tillika forskningsledare (20 %), samt en doktorand (heltid). Därutöver finns en doktorand som finansieras externt, men som genom sitt forskningsområde och sin forskargrupp och handledning är knutna till Barnafrid. Under 2018 tillkom fyra utredare som i huvudsak är anställda (100% vardera) på medel från separata regeringsuppdrag.

Barnafrid har tvärprofessionell kompetens inom medicin, särskilt barn- och ungdomspsykiatri, psykologi, psykoterapi, sociologi, juridik, universitetspedagogik och administration. Det finns flera forskarutbildade medarbetare.

Styrelse

Barnafrid leds av en styrelse bestående av högst nio personer. 2017 tillträdde den fasta styrelsen. Styrelsen

och ordföranden utses för en tid om tre år eller under den tid som rektor särskilt bestämmer. Under året valde Inger Ashing och Lena Banck att entlediga sig.

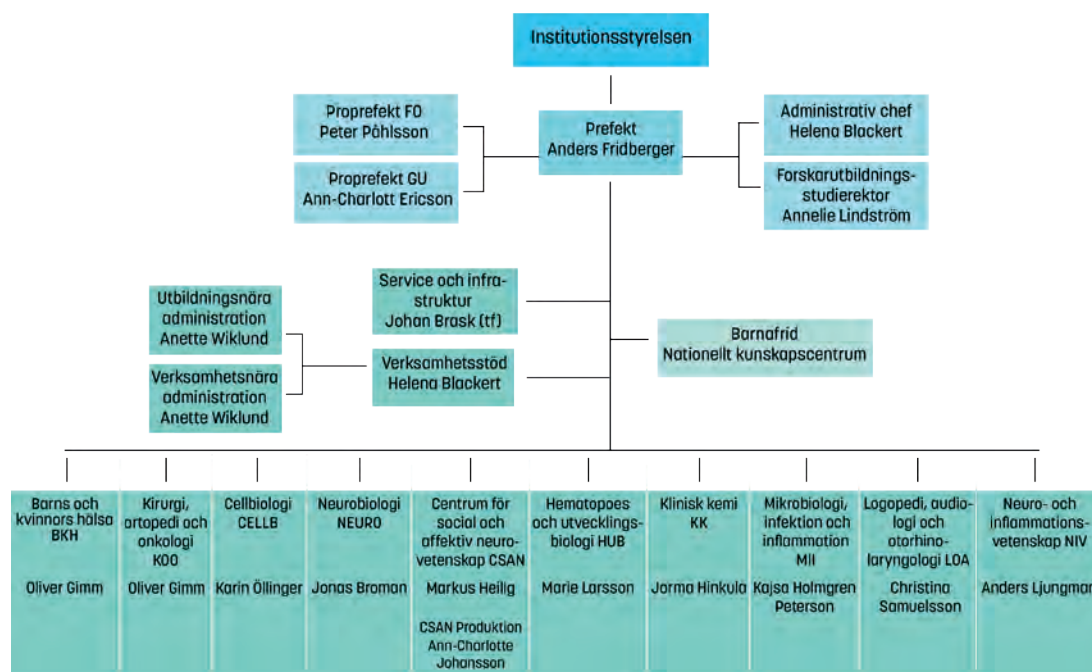
Styrelseledamöter 2018

Carl Göran Svedin	Ordförande
Cecilia Sjölander	Stiftelsen Allmänna Barnhuset
Gunilla Sydsjö	Linköpings universitet
Kjerstin Bergman	Socialstyrelsen
Marianne Ny	Åklagarmyndigheten
Per Danneun	Linköpings universitet
Rikard Tordön	Forskarstuderande

Hållbarhet

Barnafrid strävar efter att utveckla en så hållbar verksamhet som möjligt. Detta innebär att de allra flesta av våra resor sker med tåg. Vi styr också vårt arbete mot att i högre utsträckning använda oss av digitala hjälpmedel som Skype för interna möten. Vi bidrar också till en hållbar utveckling genom att våra medarbetare så långt det är möjligt själva reser till våra regionala nätverk, utbildningar och föreläsningar, istället för att bjuda ett stort antal människor till Linköping.

Under 2018 startade Barnafrid arbetet med att utveckla en webbaserad grundutbildning om våld mot barn. Målet med den är att nå så många yrkesverksamma som möjligt utan att behöva använda fysiska utbildningstillfällen.

KAPITEL 3

EKONOMI

Barnafrid finansieras av medel från regeringen med 5 miljoner kronor årligen. Linköpings universitet bidrar med 1,5 miljoner kronor per år till doktorand och lektor under fyra år (2015–2019). Verksamheten tilldelas också ytterligare medel från nationella uppdrag, forskningsmedel och samverkansprojekt. Under 2018 fick vi ytterligare 4,5 miljoner kronor till separata regeringsuppdrag, och cirka 800.000 kronor för kortare uppdrag från bland andra Jämställdhetsmyndigheten, Skolverket och Socialstyrelsen.

Budget

Den största delen av centrumets utgifter består av kostnader för personal, samt overhead och administration. Övriga driftskostnader är uppdragsrelaterade såsom nätverksmöten och seminarier, resor i samband med utbildningar och samverkan, samt kostnader för IT, hemsida och annat material.

TKR	BUDGET 2018	UTFALL 2018	AVVIKELSE JMF BUDGET
Ingående medel	2 212	2 952	740
Socialstyrelsen	5 000	4097	-903
LiU Rektor samt Medfak	1 500	1 500	0
Konsulttjänster	0	592	592
Uppdragsutbildning	0	477	477
Soc.dep. Kompetensutveckling BUP	0	2 607	2 607
Soc.dep. Utvärdering Barnahus	0	1 000	1 000
Soc.dep. Hedersvård	0	500	500
Allmänna Barnhuset	0	320	320
Uppdrag Socialstyrelsen 2018	0	146	146
IKE-finansiering kontor	0	310	310
Övriga intäkter	0	0	0
Summa intäkter	6 500	11 249	5 049
Personalkostnader	4 447	6 587	2 140
Övriga driftkostnader	500	2 230	1 730
Lokalkostnader	0	388	388
Avskrivningar	18	18	0
Indirekta kostnader	1 682	2 704	1 022
Totala kostnader	6 647	11 327	5 280
"Troliga kostnader"	320		-320
Resultat	-147	-378	-231
Utgående medel	2 385	2 574	189

KAPITEL 4

GRUNDUPPDRAĞ

” Med kunskap som bas, i samarbete med andra och tillsammans med engagerade professionella, kan vi tillsammans möjliggöra en värld där barn växer upp utan våld.. ”

CENTRUMCHEF MOA MANNHEIMER

Omvärldsbevakning

Barnafrids medarbetare bevakar kunskapsområdet våld och andra övergrepp mot barn bland annat genom att aktivt följa aktuella forskningspublikationer, utredningar, kunskapssammanställningar samt andra publikationer. Dessutom deltar vi regelbundet i nationella och internationella möten.

Omvärldsbevakning sker även i samverkan med andra aktörer via nationella och internationella nätverk och personliga kontakter. En del av den aktiva omvärldsbevakningen leder till att vi kan identifiera nya kunskapsbehov inom området.

Samverkan och kunskapsspridning

Kunskapsöversikter

Inga kunskapsöversikter publicerades under 2018.

”Värt att veta om” skrifter

Under 2018 publicerades en ”Värt att veta om”-skrift: Hur barn minns och berättar om övergrepp (i samarbete med Sara Landström, Göteborgs universitet).

Utbildningar

BARNMISSHANDEL OCH SEXUALLA ÖVERGREPP, 7,5 HP

Barnafrid genomförde hösten 2018 utbildning i Barnmisshandel och sexuella övergrepp. Det är en fristående kurs med 25 platser som ger fördjupande kunskap om barns utsatthet och vänder sig till professionella som möter barn inom exempelvis socialtjänst, skola och hälso- och sjukvård.

TRAUMAFOKUSERAD KBT, 7,5 HP

Under 2018 genomfördes, i Barnafrids regi, två kurser i traumafokuserad KBT vid Linköpings universitet. Totalt utbildades 82 nya behandlare. Det var första gången som utbildningen gavs som en universitetskurs. Utbildningen vänder sig till

professionella som arbetar med behandling av barn som upplevt våld och andra trauman, till exempel psykologer eller socionomer inom barn- och ungdomspsykiatri.

Att TF-KBT ges som universitetskurs har ett viktigt signalvärde - det visar att samhället tar ansvar för att det utbildas yrkesverksamma som kan behandla barn med symptom på främst PTSD efter att ha varit om svåra livshändelser. När utbildningen nu ges inom ramen för universitetet ger det också utbildningen en kvalitetssäkring och skapar kontinuitet. Metoden är evidensbaserad och rekommenderas enligt både svenska och internationella riktlinjer. Utan kvalitetssäkrad vidareutbildning riskerar behandlare att använda metoder som är förlegade, eller att de ger barn ett mer generellt stöd - något vi vet har sämre effekt.

TF-KBT är en effektiv metod - hela 8 av 10 barn uppger att de mår betydligt bättre efter behandlingen.

Andra föreläsningar

Barnafrids medarbetare föreläste på en rad olika konferenser och utbildningar till exempel på socionom- förskollärare-, psykolog- och läkarutbildningen vid Linköpings universitet, och på andra universitet såsom exempelvis Tandläkarutbildningen på Karolinska Institutet.

Nätverk

Barnafrid driver ett antal nätverk för professionella som är verksamma inom området våld mot barn. Nätverken träffas regelbundet och syftet är att erbjuda aktuell kunskap samt dela erfarenheter med andra.

- **Behandlarnätverket** träffades i Linköping en gång under 2018. Deltagarantalet är mellan 50 och 100 personer som arbetar inom barn- och ungdomspsykiatri eller andra verksamheter som erbjuder traumabehandling till barn.
- **Barnahusnätverket** träffades två gånger under 2018. På våren kallas nätverket till Linköping och på hösten arrangeras det tillsammans med

något av de lokala barnhusen. Deltagarantalet är mellan 100 och 140 personer från olika professioner såsom socialtjänst, BUP, polis, åklagare, tandläkare och barnmedicin.

- **Barnskyddsteamet** träffades en gång under 2018. Deltagarantalet är cirka 40 personer, som alla arbetar i barnskyddsteam på barnsjukhus runt om i landet.
- **TF-KBT-nätverket** samlades en gång med cirka 20 deltagare under 2018 då vi tog över ansvaret för nätverket.

Andra former av kunskapsspridning

Barnafridskonferensen

Förebygg och stoppa allt våld mot barn – det var temat för den allra första Barnafridskonferensen. Ungefär 150 deltagare samlades i november under två dagar i Linköping för att ta del av den senaste forskningen om våld mot barn.

Konferensens tema kopplade till Agenda 2030 där ett av de sjutton målen handlar om att förebygga och stoppa våld och exploatering av barn. Det internationella arbetet koordineras bland annat i det globala partnerskapet "End Violence against children" där Sverige har en framträdande roll som ett av vägvisarländerna. Barnafridskonferensen 2018 tog avstamp i detta arbete och utgick från Världshälsoorganisationens (WHO) "Seven strategies for ending violence against children" och akronymen INSPIRE. Strategierna ger konkret vägledning inom olika områden i samhället som adresserar frågan om våld mot barn. Konferensens föreläsningar kopplade på olika sätt till de sju strategierna i INSPIRE och gav svenska perspektiv. Sabine Rakotomalala från WHO är rådgivare till partnerskapet och hon fanns på plats i Linköping för att beskriva arbetet, inspirera och ge deltagarna en känsla av att de i sitt arbete är del av något mycket större.

Bland föreläsarna fanns flera välkända profiler från barnrättsområdet, både forskare och kliniker.

Nio valbara seminarier spände från positivt föräldraskap, hedersförtryck och barns rätt att komma till tals, till våldtäkt på internet och barn på flykt. Barnafrids egna medarbetare Maria Schillaci och Carl Göran Svedin lotsade åhörarna genom fyra stora kunskapsområden som avslutades med en paneldebatt.

Under konferensen utdelades det allra första Barnafridspriset för Årets avhandling. Priset gick till Sabina Gusic vars avhandling "I feel like I do not exist" - Adolescent Dissociative Experiences and the Importance of Trauma Type, Attachment, and Migration Background" handlar om dissociativa upplevelser och deras relation till traumatyp, anknytningsstil och erfarenheter av krig och migration hos ungdomar.

Barn-, äldre- och jämställdhetsminister Lena Hallengren besökte konferensen och gav sin bild av barnafridsfrågorna i Sverige.

- Det är inte bara många professioner som ska samarbeta kring utsatta barn. Det är också en tvärvetenskaplig fråga och vi måste ha ett brett barnrättsperspektiv

BARNMINISTER LENA HALLENGREN.

Konferensen avslutades med en mycket uppskattad föreläsning av dr Emma Frans, hyllad för sina framgångar med att dissekera samtidens informationsflöde och lära oss att skilja vetenskap från trams.

Kompetensutvecklingsinsats för socialtjänsten

I en satsning på kompetensutveckling för socialtjänsten reste Barnafrid land och rike runt för att föreläsa om olika aspekter av våld mot barn. 12 län och 1 700 socialsekreterare besöktes under några intensiva månader.

I enlighet med Barnafrids uppdrag driver vi ett antal nätverk för specifika yrkeskategorier som återfinns på Barnahus, i Barnskyddsteam och inom barn- och ungdomspsykiatri. Syftet är att främja kompetensutveckling och samverkan. Dock finns inget givet nätverk för socialtjänsten. Antalet socialsekreterare som möter barn i risk, eller utsatta, för våld är många och arbetar på olika nivåer. Med utgångspunkt från en undersökning vi gjorde 2016, och i dialog med andra aktörer, drog vi slutsatsen att vi bäst bistår socialtjänsten med kunskap genom att använda befintliga kanaler hos

SKL och länsstyrelserna. Detta utmynnande 2018 i en föreläsningsserie för socialtjänsten i samarbete med länsstyrelserna i 12 län där Barnafrid åkte runt och föreläste för cirka 1 700 personer.

Undersökningen från 2016 visade att socialsekreterare som arbetar i mindre kommuner och kommuner utanför storstadsregionerna, samt socialsekreterare som är nya i sitt arbete ansåg sig ha störst behov av kompetensutveckling. Därför valde Barnafrid att prioritera dessa grupper, och också att själva komma till socialsekreterarna istället för tvärtom.

Huvudteman för föreläsningarna var Barns utsatthet för våld, Att prata med barn om våld och övergrepp samt Barns behov i utsatta livssituationer (t ex svåra vårdnadstvister och rättsprocesser). Det fanns dock möjlighet att också anpassa innehållet efter målgruppens önskemål.

Vår undersökning visade att socialsekreterare ser det som väldigt viktigt att samverka och knyta kontakter på lokal nivå. Det kräver dock en annan typ av organisation än vad vi kan erbjuda och därför hoppas vi att på sikt kunna bli en del av de regionala nätverk för socialsekreterare som finns.

Almedalen och mässor

Under Almedalsveckan 2018 deltog Barnafrid i följande aktiviteter:

Egna arrangemang:

- Barn som utsatts för våld eller sexuella övergrepp – får de rätt stöd och behandling?
- Barn och unga som lever med våld hemma, i skolan och i samhället – hur tar vi ett samlat grepp?
- Högkonsument eller porrfri? Svenska ungdomarnas pornografikonsumtion över en 10-års period
- Våld mot barn i familjer med missbruk och psykisk sjukdom

Deltagande i andras arrangemang:

- Vilka är de viktigaste barnrättsfrågorna i riksdagsvalet 2018?
- Barn som växer upp i kriminella familjer
- Dags för ett samlat grepp för att bekämpa våld mot barn
- #Metoo och #tystiklassen
- Våld löser inget!
- Fula gubbar och pedofiler – vår stereotypa bild av förövare begränsar
- Jämställt killsnack – är det möjligt?
- När barn är anhöriga till sina föräldrar har de rätt till delaktighet, information och stöd
- Vem har rätt till traumabehandling efter våldtäkt?

Under april 2018 deltog Barnafrid också på Barnrättsdagarna i Örebro och på BUP- konferens i Luleå.

Samverkansprojekt

Kunskap om våld i grundutbildningar för relevanta professioner – Jämställdhetsmyndigheten

2018 fick Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att erbjuda utbildningsinsatser och kunskapsstöd för lärare och andra utbildningsansvariga vid universitet och högskolor, i frågor som rör mäns våld mot kvinnor, och våld i nära relationer inklusive våld mot barn. Uppdraget ska bland annat genomföras i samverkan med högskolor och universitet, och Jämställdhetsmyndigheten och Barnafrid har under 2018 påbörjat ett samarbete inom ramen för detta.

Samverkans- och referensgrupper

Under 2018 har Barnafrid deltagit i följande fjorton nätverk, där vissa har samlats flera gånger under året:

- Nationell myndighetssamverkan för kvinnofrid
- Expertgruppen för Utredningen om återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld (S 2017:02)
- Expertgruppen för Socialstyrelsens dödsfallsutredningar av barn och vuxna som avlidit med anledning av brott
- Brottsoffermyndighetens samverkansgrupp för brottsofferarbete
- Preventionsnätverket prostitution och människohandel – Jämställdhetsmyndigheten
- Jämställdhetsmyndighetens samordningsnätverk gällande den nationella strategin för att bekämpa mäns våld mot kvinnor.
- Socialstyrelsens samverkan i det nationella arbetet mot våld mot barn
- Myndighetsnätverket mot hedersrelaterat våld och förtryck

Remissvar

Under 2018 har Barnafriid lämnat in remissvar på följande sex remisser:

1. Utvidgat hinder mot erkännande av barnåktenskap (SOU 2017:96)
2. För Barnets bästa? Utredningen om tvångsåtgärder mot barn i psykiatrisk tvångsvård (SOU 2017:111)
3. Otillåten egendom och hot inom den psykiatriska tvångsvården och den rättspsykiatriska vården (Ds 2017:47)
4. Ett fönster av möjligheter (SOU 2017:112)
5. Vissa frågor om barnpornografibrottet och om avskaffad preskription för allvarliga brott mot barn (DS 2018:23)
6. Att bryta ett våldsam beteende – återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld (SOU 2018:37)

Forskning och metodutveckling

Barnafriids huvudsakliga uppdrag är att sammanställa och sprida kunskap till relevanta målgrupper. Centrumet ska också bedriva egen verksamhetsnära och tvärprofessionell forskning om våld och andra övergrepp mot barn, bland annat med inriktning på förekomsten av våld mot barn och förebyggande insatser.

Under 2018 har Barnafriids forskare arbetat med ett flertal projekt :

1. Utvärdering av KIBB (kognitiv integrerad behandling vid barnmisshandel).
2. Doktorandprojektet "Den långa resan" som handlar om hälsa och traumatisering hos barn på flykt.
3. "Barn offer för sexualbrott på nätet: Orsaker, skeenden och konsekvenser".

4. Validering av bedömningsinstrumentet Child and Adolescent Trauma Screen – CATS.
5. Forskningsprojektet "Stay" i samarbete med New Hampshire University.
6. Doktorandprojekt om psykisk hälsa hos barn placerade i familjehem eller på behandlingshem.
7. Fortsatt bearbetning av materialet från 2014 års epidemiologiska studie "Unga sex och Internet – i en föränderlig värld".
8. Studier om erfarenheter av sexuella övergrepp och misshandel bland elitidrottare, i samarbete med professor Toomas Timpka.
9. Översättning av formuläret Adolescent Resilience Questionnaire, ARQ, till svenska.

Publikationer från år 2018 (Barnafriids medarbetare markerade med fet stil):

1. **Tordön R, Svedin CG, Fredlund C, Jonsson L, Priebe G, Sydsjö G.** Background, experience of abuse, and mental health among adolescents in out-of-home care: a cross-sectional study of a Swedish high school national sample. *Nord J Psychiatry.* 2018 8:1-8
2. Timpka T, Janson S, Jacobsson J, Dahlström Ö, Spreco A, Kowalski J, Bargoria V, Mountjoy M, **Svedin CG.** Lifetime history of sexual and physical abuse among competitive athletics (track and field) athletes: cross sectional study of associations with sports and non-sports injury. *Br J Sports Med.* 2018 Sep 6
3. Annerbäck E-M, **Svedin CG, Dahlström Ö.** Child physical abuse: factors influencing the associations between self-reported exposure and self-reported health problems: a cross-sectional study. *Child Adolesc Psychiatry Ment Health.* 2018 25;12:38
4. Zetterqvist M, **Svedin CG, Fredlund C, Priebe G, Wadsby M, Jonsson L.** Self-reported nonsuicidal self-injury (NSSI) and sex as self-injury (SASI): Relationship to abuse, risk behaviors, trauma symptoms, self-esteem and attachment. *Psychiatry Research* 2018 265:309-316.
5. Fredlund C, Dahlström Ö, **Svedin CG, Wadsby M, Jonsson L, Priebe G.** Adolescents' motives for selling sex in a welfare state – A Swedish national study. 2018 81:286-295.
6. Quayle E, **Jonsson L, Cooper K, Traynor J, Svedin CG.** Children in Identified Sexual Images – Who Are they? Self and Non Self Taken Images in the International Child Sexual Exploitation Image Database 2006–2015. *Child Abuse Review* Vol. 27: 223–23
7. Eckhardt A, Aguilar Zambrano E, **Nilsson D.** Traumatic experiences and dissociation in a nonclinical group of university students in Ecuador: a cross-sectional study. *Journal of Child & Adolescent Mental Health*, 2018, 30:3, 191-202

8. Thulin T, Nilsson D, Kjellgren C. Youth Reports of Parental Strategies and Sense of Coherence: Are Experiences of Being Victim of Physical Abuse Reflected? Young 1-18 © 2018
9. Thulin J, Kjellgren C, Nilsson D. Children's experiences with an intervention aimed to prevent further physical abuse. Child & Family Social Work. 2018;1-8.
10. Thulin J, Kjellgren C, Nilsson D. Children's disclosure of physical abuse – the process of disclosing and the responses from social welfare workers. Child Care in Practice, 1-15 Open access

Inkludering av barns perspektiv och erfarenheter

I Barnafrids uppdrag från regeringen ingår att vi ska tillvarata barns synpunkter och erfarenheter i vårt arbete på lämpligt sätt. Under 2018 initierades arbetet med att sammanställa en arbetsgrupp bestående av relevanta organisationer i syfte att hitta formen för hur vårt arbete tillsammans med barn och unga kan se ut framöver.

Vårt syfte med att arbeta tillsammans med barn och unga, är att de ska vara med och bestämma vad vi behöver ta reda på mer om, vilken kunskap och kompetens vuxna i barns närhet behöver, samt att Barnafrid ska få ett barnperspektiv på det material som vi tar fram.

Uppmärksamma skillnader i utsatthet mellan pojkar och flickor

Skillnader i utsatthet mellan pojkar och flickor uppmärksammades i forskningspublikationer och i olika utbildningar.

För att nämna ett exempel så visar en doktorsavhandling av Cecilia Fredlund (inom ramen för Barnafrids verksamhet) att tre huvudsakliga bakomliggande orsaker till varför unga säljer sex i Sverige är känslomässiga, materiella samt lustbetonade. I studien konstaterades att pojkar är överrepresenterade i gruppen som säljer sex på

grund av lust. Barn i denna grupp särskiljs också från andra bland annat genom att de ofta säljer sex bara en gång, att de mer sällan kommer i kontakt med förövaren via internet, att de i mindre utsträckning får ersättning i form av, att de i mindre utsträckning utsätts för penetrationsvåld och att de använder sex som självskada. Vidare var heterosexuell läggning vanligare i denna grupp.

Därutöver visar Zetterqvist et al. att 3.2 % av flickorna och 0.8 % av pojkarna i tredje året på gymnasiet hade erfarenhet av sex som självskada. Som grupp var dessa personer mer utsatta för sexuella, fysiska och psykiska övergrepp. Trauma symptom, självskada och icke-heterosexuell läggning var vanligt i gruppen och många hade sökt sjukvård för depression/ångest, suicidförsök och ätstörningsproblematik

Samordning

Barnafrid bidrar till och främjar ökad samverkan genom att delta i relevanta nätverk och arbetsgrupper samt att vid behov även ta initiativ till samverkan kring specifika frågor. Barnafrid koordinerade under 2018 fyra olika nationella nätverk och medverkade till ökad samordning genom att delta i olika nätverk och arbetsgrupper.

Internationell samverkan

Barnafrid är ett nationellt kunskapscentrum, men relevant kunskap genereras både nationellt och internationellt och därför är internationell samverkan central. Det görs genom medverkan i internationella konferenser, studiebesök och gemensamma projekt.

Under 2018 har Barnafrid samverkat med New Hampshire och CARES Institute i USA om TF-KBT-utbildning, och med NKVTS i Norge om kommande forskningsprojekt. Vi har också deltagit i internationella konferenser för att nätverka och sprida kunskap om svenska projekt och studier, till exempel NCAC, Huntsville och APSAC, New Orleans, i USA, NFBO på Färöarna, samt Nordiska Barnavårdskongressen på Island med flera.

KAPITEL 5

REGERINGSUPPDRA

Barnahusutvärderingen 2018 - 2019

I januari 2018 gav regeringen Barnafrid i uppdrag att utvärdera barnahusverksamheterna i Sverige. Syftet är att främja ett kvalitativt och likvärdigt bemötande för brottsutsatta barn genom att identifiera både goda exempel och eventuella brister.

Uppdraget innebär att synliggöra vilka behov som behöver uppfyllas för att brottsutsatta barn ska få ett likvärdigt bemötande, stöd och skydd oavsett bostadsort. Utvärderingen ska också belysa kvalitet och eventuella skillnader, och de konsekvenser sådana skillnader får, för berörda barn.

Tidigare utvärderingar har bland annat visat att Sveriges barnahus är ett steg i rätt riktning för att tillförsäkra barn som har utsatts för brott ett bra och likvärdigt bemötande. Variationerna är dock stora mellan barnahusen när det gäller hur verksamheten bedrivs. Uppdraget är att kartlägga hur de 32 barnahusen skiljer sig åt när det gäller hur väl de uppfyller de kriterier som ska känneteckna verksamheterna.

Barnafrid utför uppdraget i samråd med Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Socialstyrelsen och Rättsmedicinalverket. Utvärderingen redovisas i en slutrapport till regeringen i mars 2019. Resultatet av utvärderingen kommer att spridas med hjälp av Barnafrids befintliga nätverk för barnahusen, på vår hemsida, sociala medier och i andra lämpliga forum. I uppdraget ingår inte att lämna åtgärdsförslag.

Kompetenshöjande insatser för Barnahus om hedersrelaterat våld och förtryck

Uppdraget att stärka barnahusen med kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck startade 2018 och ska slutredovisas i maj 2020. Syftet med uppdraget är att identifiera vilken kompetens som behöver stärkas på barnahusen för att arbetet med hedersrelaterade ärenden ska kunna genomföras på ett kvalitativt sätt. Under 2019 planeras för, och genomförs utbildningsinsatser för medarbetare på Barnahus.

Kompetenshöjande insatser gällande traumavård riktade till barn- och ungdomspsykiatri och första linjens psykiatri – #traumapåkartan

I april 2018 gav regeringen Barnafrid i uppdrag att utarbeta och genomföra ett program för kompetensutveckling inom psykiatrisk traumavård för personal inom första linjens vård för barn och unga med psykisk ohälsa och inom den specialiserade psykiatri för barn och unga. Detta uppdrag har fått namnet Trauma på kartan.

Genomförandet av uppdraget ska ske i dialog med Utredningen om nationell samordnare för utveckling och samordning av insatser inom området psykisk hälsa (S 2015:09), Socialstyrelsen, Barnombudsmannen, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Rädda Barnen och Röda Korset.

Delredovisning för uppdraget sker den 15 februari 2019 och uppdraget ska slutredovisas senast den 15 februari 2022.

Under 2018 har initierats följande insatser som riktar sig till BUP och första linjens psykiatri:

- **Traumafokuserad KBT.** Erbjudna specialistutbildning vid Linköpings universitet i traumafokuserad behandling enligt det rekommenderade förstahandsvalet (traumafokuserad kognitiv beteendeterapi /TF-KBT), genom återkommande uppdragsutbildning med cirka 25 platser per termin. Att stödja implementering av metoden genom att bidra med utveckling av metodstöd, exempelvis arbetsmaterial och nätverksträffar. Sprida kunskap om rekommenderade metoder för att bedöma symtom efter potentiellt traumatiserande händelser, samt för effektiv traumafokuserad behandling för barn och unga - i enlighet med internationella och nationella riktlinjer.
- **Utveckling av en webbutbildning om våld mot barn och konsekvenser av trauma.** Skapa en pedagogisk och lättillgänglig webbaserad plattform inom området kunskap om våld mot barn och traumatisering, med målet att säkerställa att yrkesverksamma som möter utsatta barn besitter relevant kunskap, och ser likadan ut hos alla yrkesgrupper över hela landet.

KAPITEL 6

KOMMUNIKATION

För att kunna fullfölja Barnafrids regeringsuppdrag måste ett nationellt centrum nå ut brett med kunskap och arbeta aktivt, inte bara med att sammanställa kunskap, utan också med att förmedla den på ett relevant och målgruppsanpassat sätt. Ett aktivt arbete med kommunikation i olika kanaler - sociala medier, hemsida, vetenskapliga skrifter, forum och så vidare - är därför en självklarhet.

Kommunikation av olika slag är också en viktig del i samverkansprojekt och ger möjlighet att sprida inte bara egna aktiviteter och egen kunskap, utan även andra aktörers. Under 2018 togs flera viktiga steg på vägen mot att bedriva ett aktivt kommunikationsarbete på Barnafrid och sedan april har Barnafrid en kommunikatör på 90 %.

Kommunikationsstrategi

I början av året fastställdes en kommunikationsstrategi i samarbete med en extern byrå. Strategin bygger på Barnafrids varumärkesspindel samt Linköpings universitets varumärkesplattform. Den identifierar hinder, vägval och prioriterade satsningar, och ska genomsyra och fungera som stöd i Barnafrids kommunikationsarbete. Men utgångspunkt i strategin påbörjades arbetet med att genomföra en målgruppsstudie, en så kallad Problem Detection Study, PDS. Syftet är att ta reda på vad de yrkesverksamma upplever att de saknar för kunskap för att kunna möta utsatta barn, och hur de önskar tillgodogöra sig ny kunskap. Därigenom visar vi att vi tar ett ”utifrån-och-in perspektiv” och att vi menar allvar med att göra forskningen tillämpningsbar för professionerna på ett relevant sätt.

En annan viktig del av strategin handlar om tillhörigheten till ett universitet. Regeringsuppdraget tilldelades Linköpings universitet eftersom yrkesverksamma som arbetar med barn behöver ha kunskap som grundas på vetenskap och beprövad erfarenhet. Det krävs vetenskapligt kvalitetsgranskad kunskap för att öka samhällets förmåga att ge barn en fredad uppväxt. Att Barnafrid är en integrerad del av Linköpings universitet särskiljer oss från andra barnrättsaktörer. Det är som en del av Linköpings universitet som Barnafrid med trovärdighet kan ta positionen som kunskapsledare på området. Barnafrid kommunicerar därför som en del av universitetet. För att ytterligare förtydliga kopplingen

till Linköpings universitet övergick Barnafrid under året till samma grafiska profil som universitetet.

Kommunikation via hemsida och sociala medier

Under senare år har sociala medier kommit att bli de flesta organisationers främsta externa kommunikationskanal. Det är därför viktigt att ha en aktiv och engagerande närvaro i dessa kanaler. 2018 blev året då Barnafrids sociala medier började användas på ett mer strategiskt sätt som bygger vårt varumärke och ökar kännedomen om Barnafrid. Jämförelser med andra stora barnrättsorganisationer i Sverige visar att Barnafrid, trots sin ringa storlek vad gäller antal följare, i betydligt högre grad än övriga engagerar sina följare.

För att nå ut brett påbörjades under 2018 arbetet med att utveckla en webbaserad utbildning. Syftet är att yrkesverksamma som möter utsatta barn ska få en grundläggande och likvärdig kompetens om våld mot barn oavsett profession. Lansering sker i samband med att barnkonventionen blir lag i januari 2020.

Diskussioner startade även då gäller behovet att ha en webbsida tillgänglig även på engelska. En viktig del i att kunna nå ut och ha utbyten internationellt.

